

průběh v. 2

Bc. Marek Brčák: Kapucínský řád a společnost v Čechách a na Moravě v letech 1618-1673.
Diplomová práce odevzdaná k obhajobě na Ústavu českých dějin Filozofické fakulty
Univerzity Karlovy v Praze
Oponentský posudek

Marek Brčák se působením kapucínského řádu v českých zemích dlouhodobě zabývá. Na jeho diplomové práci je na první pohled znát, že k obhajobě předkládá výsledek systematického bádání a téma si důkladně promyslel. Tato skutečnost posouvá práci na kvalitativně vyšší úroveň a výrazně se projevila i na jejím rozsahu (390 s.). Text v podstatě splňuje požadavky kladené na práci rigorózní.

Časový záběr je určen vznikem česko-rakouské řádové provincie (1618) a jejím rozdělením na českou a rakouskou část (1673). První kapitola obsahuje charakteristiku pramenů a zhodnocení dosavadní literatury. Autor věnuje zvláštní pozornost monumentálnímu dílu *Annales Patrum Capucinatorum Provinciae Boemiae*. Už jenom uchopení tak obsáhlého zdroje různorodých informací svědčí o studentových schopnostech téma si dobře rozvrhnout a zvolit odpovídající metody, včetně využití specifík pramenné základny, např. sebeprezentačních strategií komunity. V oddílu určeném literatuře prokazuje Brčák nejen znalost odborných textů věnovaných česko-rakouské, resp. české provincii (to by mělo být u diplomanta samozřejmostí), ale i dobrý přehled titulů vztahujících se k řádu a různým aspektům jeho života obecně. Druhá část (charakteristika a vznik kapucínského řádu) dokládá suverénní zvládnutí publikované literatury a její kritické zhodnocení.

Ve třetí části autor rozebírá dějiny česko-rakouské kapucínské provincie ve sledovaném období. V textu bohatém na informace bych chtěla vyzdvihnout především analýzu důvodů, které hrály roli při úspěšném založení konventu nebo naopak při ztroskotání pokusu, a rozbor procesu rozdělení česko-rakouské provincie. Čtvrtou a relativně nejobsažnější kapitolu věnuje Brčák interakci řádu v Čechách a na Moravě s různými společenskými prostředími, od nejvyššího panovnického a dvorského, přes šlechtice k městskému prostředí (je otázkou, nakolik je vhodný termín „měšťanský“, který se objevuje na s. 104), a s dalšími institucemi katolické církve a světským klérem.

Imponující součástí práce jsou více než dvou set stránkové přílohy, které poskytují detailní vhled do personálních poměrů v provincii, včetně nadřizených řádových institucí a struktur. V některých případech se jedná o opravy a doplnění již publikovaných soupisů.

Autor se ve své diplomové práci prezentuje jako profesionálně velmi dobře vyškolený historik, který hladce zvládá „řemeslo“, a zároveň je schopen intelektuální tvorby přinášející nové poznatky. Oceňuji zařazení edice předmluvy kroniky *Protocollum seu Historia domestica Conventus Hradschinensis* a jejího překladu, jímž Brčák na delším souvislém textu dosvědčuje svou znalost latiny, pro bádání nad raně novověkými tématy nezbytně nutnou. Vzhledem k nastíněným kvalitám by bylo žádoucí, aby studentovo další profesní směřování setrvalo na poli vědecké činnosti – v optimálním případě v postgraduálním studiu.

Připomínky k diplomové práci

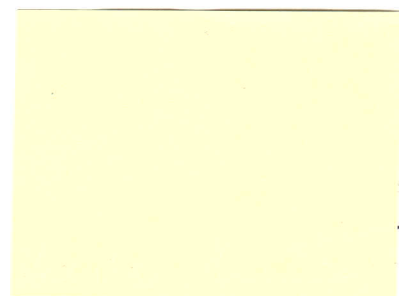
Za nejzávažnější nedostatek považuji opomenutí edice deníků pražského arcibiskupa Arnošta Vojtěcha kardinála Harracha (*Die Diarien und Tagzettel des Kardinals Ernst Adalbert von Harrach*, eds. Katrin Keller – Alessandro Catalano, Wien 2010) – citaci jsem nenalezla ani v seznamu vydaných pramenů, ani v poznámkovém aparátu. Při zběžném pohledu do rejstříků edice je zřejmé, že její znalost by práci mohla v jednotlivostech obohatit. I kdyby tomu tak nebylo, jedná se o významný ediční počin, který v historickém bádání o českých zemích ve 20.-60. letech 17. století nelze pominout, a měl by se tedy objevit alespoň v seznamu pramenů a literatury.

Při četbě práce je zjevné, že jednotlivé části vznikaly postupně a neprošly stejně pečlivou jazykovou úpravou. Kvůli tomu zůstaly na některých místech nepříjemné pravopisné chyby (např. povolení přepsány místo povolení přepsána v pozn. 49, provinční předpisy existovali na s. 19, okázalích v pozn. 678, přičemž ve větě, k níž se poznámka vztahuje, nejspíše chybí zápor) nebo prepisy (např. devociánilia místo devocionálie na s. 91). Ty by vzhledem k rozsahu práce bylo možné na rozdíl od pravopisných nedostatků prominout. Opět vzhledem k rozsahu text obsahuje minimum faktografických přehlédnutí. Uvádím je zde pro informaci studenta, nikoli proto, že by výrazně snižovala hodnotu práce. Kostel u řádové premonstrátské koleje Norbertinum měl zasvěcení sv. Benedikta a později sv. Benedikta a sv. Norberta (patrocinium sv. Bernarda měla kaple v cisterciácké řádové koleji nedaleko odtud). Vídeňská komunita benediktinů u Schottenkirche se již v druhém desetiletí 15. století změnila na německou, byť název odkazující k iroskotskému založení zůstal, a Josafat Dingelspielensis bude patrně Josafat z Dinkelsbühlu.

Osobně mi poněkud vadí používání latinských termínů v české deklinaci (loci ordinariů) nebo v částečně počestěném tvaru (benefactores na s. 96, zde možná vinou automatické opravy). K úvaze ponechávám, zda by nebylo přehlednější rozčlenit poznámkový aparát do více řad se samostatným číslováním. Za ne zcela přesně popsané považuji grafy č. 1 a č. 2. Kazatelé museli být, jak vyplývá z druhé části práce, vždy kněží, vzhledem k celkovému strukturování grafu je tedy jejich vyčlenění poněkud zavádějící (vhodnější by asi bylo zvolit „kněží, z toho kazatelů“). Vysvětlení si zaslouží adjektivum „profesní“ v titulu grafu. Na místě by bylo vyřadit nejméně zdařilé obrazové přílohy (zvl. obr. č. 21).

Uvedené připomínky jsou nicméně marginální. Práci navrhuji ohodnotit stupněm výborně a po nezbytných úpravách doporučuji její publikování v odborném tisku.

V Praze 26. srpna 2013

Mgr. Hedvika Kuchařová, Ph.D.